

ΜΑΙΡΗ ΚΟΝΤΖΟΓΛΟΥ

ΑΠΟ ΗΛΙΟ ΣΕ ΗΛΙΟ

ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗΣ

ΜΕΤΟΙΧΜΙΟ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Ελληνική πεζογραφία

Υπεύθυνη σειράς

Ελένη Μπούρα

Πρώτη έκδοση Νοέμβριος 2023

Επιμέλεια – διόρθωση τυπογραφικών δοκιμών Στέλα Ζουμπουλάκη

Καλλιτεχνικός σχεδιασμός εξωφύλλου Ρεντουάν Αμζλάν

© 2023, Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**

και Μαίρη Κόντζογλου

ISBN 978-618-03-3579-8

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83579

Κ.Ε.Π. 5828, κ.π. 19184

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε μέσο ή τρόπο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**

Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003500, fax: 211 3003562

metaixmio.gr · metaixmio@metaixmio.gr

Κεντρική διάθεση

Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562

Βιβλιοπωλεία **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**

● Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα

τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562

● Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα

τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581

ΜΑΙΡΗ ΚΟΝΤΖΟΓΛΟΥ

Από ήλιο σε ήλιο

ΑΠΟΣΠΕΡΙΤΗΣ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΦ

Σέριφος, άνοιξη 1916

ΜΟΛΙΣ ΑΚΟΥΕΙ ΤΗΝ ΚΑΜΠΑΝΑ δένει την μπόλια στο κεφάλι, βάζει τις πέτρες στα παράθυρα να σφηνώσει τα παντζούρια, μανταλώνει και βγαίνει στο σοκάκι κάνοντας τον σταυρό της. Πριν πιάσει τα σκαλάκια για την Πάνω Πιάτσα κοιτάει πέρα στο μονοπάτι που πάει προς τη δύση· κοιτάει να δει αν έρχεται. Όμως άνοιξη στα μέσα της και η μέρα χασομεράει, είναι νωρίς ακόμη και κείνος αργεί.

Σε λίγο η θάλασσα θα πάρει το χρώμα του θυμαριού και θα αναστατωθεί, γυναίκα στα χέρια έμπειρου άντρα, τα σπίτια θα βαφτούν ρόδινα, το Κάστρο και οι κορφές των πέτρινων λόφων θα θαμπώσουν. Όταν ο ήλιος αποφασίσει να βουλιάξει στα κύματα, φτάνει τόσο για σήμερα, η πλάση θα καταλαγιάσει, θα ξεκουραστεί.

Στέκεται ένα λεπτό να θαυμάσει την ομορφιά που ποτέ δεν χορταίνει· λόφοι και λοφάκια ένα γύρο, ο μόλος με τις λιγοστές ψαρόβαρκες και στο βάθος, θαμπή καμπούρα, η Σίφνος. Πέρα στο πέλαγο ένα καράβι έρχεται αργά αργά, δεν μπορεί ακόμη να ξεχωρίσει αν είναι επιβατηγό ή απ' αυτά που φορτώνουν το μετάλλευμα, αν και τούτα έρχονται από δεξιά, από Κύθνο μεριά. Ο ουρανός στα δυτικά κρα-

τάει ακόμη κάμποσο γαλάζιο χρώμα, ενώ στα ανατολικά πιάνει να σκουραίνει, τόσο μικρό νησί κι όμως από τη μια μεριά θαρρείς και βραδιάζει νωρίτερα, θα 'ναι που το χωρίζει στη μέση ο Τούρλος, η κορυφή του ψηλότερου βουνού.

Στην κοιλάδα γύρω από τη Χώρα αλλά και στις πλαγιές του βουνού, εδώ κι εκεί, μικρές πράσινες κηλίδες, οάσεις ευφορίας χάρη στις γενναιόδωρες φλέβες νερού που διατρέχουν το νησί, είναι περιφραγμένες με ξερολιθιές. Πιο πάνω, κοντά στις κορφές των λόφων υπάρχουν λίγα μαντριά και, καμιά φορά, ανάλογα πώς φυσάει, φτάνουν ως εκεί ήχοι από κουδούνια.

Τον αγαπάει τούτον τον τόπο τον ποτισμένο με τον ιδρώτα όλων τους, αλίμονο και με το αίμα τόσων εργατών. Ανάμεσά τους και ο άντρας της.

Στρέφεται πάλι προς τη δύση, πάλι προσπαθεί να διακρίνει άνθρωπο στο μονοπάτι. Τίποτα, κανείς. Είναι νωρίς αλλά η αγωνία δεν μετρά σωστά τον χρόνο, «Κάνε, Παναγιά μου, να 'ναι καλά» προσεύχεται. Στις Ευρώπες πόλεμος, στη Θεσσαλονίκη πάνω Κατοχή, στην Αθήνα διχασμός.

Η πόρτα του Αγίου Αθανασίου τρίζει καθώς την ανοίγει, φτιάχνει την μπόλια που κόντεψε να την πάρει ο αέρας, συνεφέρνει τις ανάσες της, μεγάλη η ανηφόρα, και μπαίνει αλαφροπατώντας. Μισοσκόταδο και δροσιά, το μουρμουρητό του παπα-Γιάννη σέρνεται στο πέτρινο δάπεδο, προσεχτικό το βήμα της μην και το πατήσει. Κουρνιάζει σε ένα στασίδι, ο γιος του ιερέα της χαμογελάει και τη θυμιατίζει ορεξάτος, σταυροκοπιέται, του χαμογελάει και κείνη, μια

σταλιά παιδί, τι περιμένεις, όλα για παιχνίδι τα 'χουν στην ηλικία του. Γύρω της πέντε, έξι γυναίκες όλες κι όλες με σκυμμένα κεφάλια, κάνουν πως δεν την είδαν, καμιά δεν τη χαιρετάει, με το πρόσχημα της ιερότητας του χώρου. Μόνο σαν ανταμώσουν έξω δυο λόγια τυπικά και φτάνει, μαθημένη είναι. Σαν παιδί ήταν η «ξένη», μεγαλώνοντας αυτή που άρπαξε τον πλούσιο και τον κατέστρεψε, ύστερα το άλλο με τον θείο του άντρα της, ύστερα με το Αφεντικό... Δεν βαριέσαι. Τριάντα χρόνια κοντά κι ακόμη με την πρώτη ευκαιρία θυμούνται τις αμαρτίες που δεν έκανε.

Ο παπάς ψέλνει. Είναι καλός άνθρωπος. Στριμωγμένος και κείνος μέσα στις «αρχές» του Θεού, της οικογένειας και του τόπου του, δύσκολο να ξεφύγεις, απαιτούνται μεγάλη θέληση και πολλά κότσια. Γιατί να είναι όλοι εναντίον της, τον είχε ρωτήσει σε μια της εξομολόγηση, αργούμε να συγχωρήσουμε οι άνθρωποι, τα είχε μασήσει εκείνος. Δεν επέμενε. Να της συγχωρήσουν τι;

Κι αφηρημένη τον είχε ακούσει να της συστήνει να έχει πίστη.

Έχει πίστη. Στο παλικάρι της.

Τον μοναδικό δικό της **άνθρωπο...**

...άνθρωπος ήταν και ο βασιλιάς του Άργους.

Γι' αυτό, όταν πήρε χρησμό από το Μαντείο πως ο γιος που θα γεννούσε η θυγατέρα του θα τον σκότωνε και θα του έπαιρνε τον θρόνο, έχτισε ένα κάστρο χωρίς πορτοπαράθυρα και την

έκλεισε μέσα. Μάτι άντρα δεν έπρεπε να δει τη Δανάη, μην και την πλανέψει.

Έλα όμως πον μια μέρα ο Δίας, ενώ έπληττε φρικτά κι είχε και την Ήρα να του μουρμουρίζει για τις γυναικοδουλειές του, έριξε τα θεϊκά του μάτια, που εμπόδιο δεν γνώριζαν, προς το Άργος και είδε την πριγκίπισσα; Και την πόθησε, κατά το συνήθειό του δηλαδή.

Καιρό δεν έχασε, μεταμορφώθηκε σε χρυσή βροχή κι από τη χαραμάδα της οροφής, απ' όπου της έριχναν νερό και ψωμί, έπεσε στον κόρφο της.

Αγαπήθηκαν, κι εννιά μήνες μετά η βασιλοπούλα γέννησε ένα αγόρι. Σαν το 'μαθε ο πατέρας της σκιάχτηκε, αλίμονο!, ο χρησμός θα επαληθευόταν! Αυτός έπρεπε να απαλλαγεί από το νεογέννητο κι ας αποφάσιζε ο Δίας αν ήθελε να ζήσει ο γιος του ή όχι.

Και χωρίς δισταγμό διέταξε να φτιάξουν ένα σεντούκι που δεν θα βούλιαζε, έκλεισε μέσα μάνα και παιδί, τους φούνταρε στη θάλασσα. Τρεις μέρες και τρεις νύχτες τα κύματα του πελάγους ταξίδεψαν τη Δανάη και τον γιο της...

...για τον γιο της όλο το νησί μιλούσε πριν γεννηθεί ακόμη.

Επειδή ήταν δικός της. Ο καρπός ενός έρωτα που δεν έπρεπε να συμβεί γιατί αυτή, η κόρη του «Λωλοκούτρη» είχε τολμήσει να σηκώσει τα μάτια σ' ένα παλικάρι ανώτερό της και, κοίτα να δεις την άτιμη, να τον κάνει να την αγαπήσει τρελά.

Κι όσο το παιδί μεγάλωνε πάλι για κείνον μιλούσαν, τάχα ξαφνιαζόνταν που κανείς απ' το σόι του πατέρα του δεν τον ήθελε.

Μόνη της τον είχε μεγαλώσει, για χάρη του έκανε ό,τι έκανε, κι αν ήταν αμαρτία, όπως της τη χρέωναν, να την πλήρωνε η ίδια, όχι εκείνος. Τρέμει η ψυχή της κάθε μέρα, προσεύχεται να βγει ζωντανός από τις γαλαρίες, ήμαρτον, Θεέ μου, που δεν σου 'χω εμπιστοσύνη. Και δεν τρέμει μόνο για τους κινδύνους της δουλειάς του, μήπως τον φάνε μπαμπέσικα οι σπιούνοι του μεγάλου Αφεντικού φοβάται, λένε πως ακόμη δεν το χώνεψε που περιμάζωξε τη μικρή... Άφησε που ο γιος της έχει κότσια και κατηγορεί το άδικο όπου το συναντήσει. Πόσο μάλλον στα μεταλλεία που χύνει τον ιδρώτα και τρώει τα πλεμόνια του.

Εφτά γυναίκες όλο κι όλο το εκκλησίασμα. Ούτε ένας άντρας. Ούτε ένας άντρας στη Χώρα τέτοια ώρα.

Η Κατερινέτα το ξέρει. Όλοι το ξέρουν.

Οι άντρες λείπουν, δουλεύουν σκληρά.

Δουλεύουν από ήλιο σε ήλιο.

Λαύριο, 1885

ΟΠΩΣ Ο ΓΕΡΜΑΝΟΣ –ΠΡΩΣΟΣ για την ακρίβεια– έκανε χειραψία φανερώθηκε το μανικετόκουμπο με το ρουμπίνι. Οι συνομιλητές του, που είχαν ήδη προσέξει τη χρυσή αλυσίδα να κρέμεται από το τσεπάκι του γιλέκου, αντάλλαξαν ματιές. Αν και δεν βλέπονταν συχνά, ο κοινός στόχος και η δίψα για επιτυχία και πλούτη τους είχαν κάνει να μάθουν γρήγορα ο ένας τον άλλον. Μια ματιά ήταν αρκετή. Έλληνας της Κωνσταντινούπολης ο ένας και άνθρωπος της Οθωμανικής τράπεζας, Γάλλος ο δεύτερος, Ιταλός ο τρίτος,* ο πιο έμπειρος απ’ όλους στα μεταλλεία. Όλοι μέλη της διοίκησης της «Εταιρείας Μεταλλείων Σερίφου και Σπηλιαλέζα Λαύριον Α.Ε.»** που σκοπό είχε την εκμετάλλευση των μεταλλείων του νησιού.

* Ιωάννης Βαπτιστής Σερπιέρι: Ίδρυσε το 1864 την εταιρεία Roux - Serpieri - Fressynet C.E. με συνέταιρο γαλλική τράπεζα για να εκμεταλλευτεί μεταλλεύματα αργυρούχου μολύβδου στο Λαύριο. Αργότερα συμμετείχε στα μεταλλεία Σερίφου, Σίφνου, Μήλου, Αντίπαρου κ.λπ.

** Το 1861 θεσπίστηκε η πρώτη μεταλλευτική νομοθεσία που καθόρισε τους όρους παραχώρησης μεταλλείων σε ιδιώτες, προκαλώντας το ενδιαφέρον, τόσο εύπορων Ελλήνων του εξωτερικού όσο και ξένων επενδυτών.

Θα κόντευε χρόνος που είχαν συμφωνήσει, κατόπιν έγκρισης του Μεγάλου,* ότι ο σημερινός συνομιλητής τους ήταν καλή περίπτωση και γι' αυτό έλεγαν να συνεργαστούν στενότερα. Ήταν έμπειρος, ήρεμος –έως και ψυχρός– συγκρατημένος, προφανώς και φιλόδοξος. Ακριβώς ό,τι χρειαζόταν δηλαδή. Επίσης, για να ξέφευγαν και λίγο από τα σοβαρά, ήταν εξαιρετικά καλοντυμένος αν και, περπατημένοι στη ζωή οι ίδιοι, ήξεραν πως άλλον αέρα έχουν οι λεφτάδες, οι γόνοι πλούσιων οικογενειών. Αυτός δεν τον φυσούσε κιόλας τον παρά, σίγουρα πράγματα. Ή μπορεί απλώς να ήταν κομψός, να του άρεσε εν γένει η ευζωία. Ίσως όμως και να τα είχε αγοράσει για την περίπτωση, για να τους κάνει καλή εντύπωση. Όλα τα 'βαζαν με τον νου τους. Και σε όλα είχαν πέσει μέσα.

Κατά τα άλλα, όσο καιρό δούλευε στην εταιρεία δεν είχαν καταφέρει να τον ψυχολογήσουν, θα έφταιγε μάλλον το ανέκφραστο πρόσωπό του. Δίκιο είχαν και σ' αυτό, ο συνομιλητής τους δεν εκφραζόταν εύκολα. Και τώρα, παρά το γεγονός ότι φλεγόταν από την επιθυμία να προχωρήσουν στη συμφωνία, τώρα ειδικά δεν έδειχνε τίποτα. Διαπραγματευόταν διατηρώντας μονίμως ένα τυπικό χαμόγελο στα χείλη αλλά, χωρίς να χάνει τους καλούς του τρόπους, έδειχνε σαν να τους έκανε χάρη που τους άκουγε.

Ήταν αποφασισμένος να πάρει τη δουλειά, να μη σταματήσει μπροστά σε κανένα εμπόδιο, είχε έρθει η ώρα να

* Υπονοείται ο Ανδρέας Συγγρός ο οποίος είχε ιδρύσει τη «Γενική Πιστωτική Τράπεζα».

γίνει αφεντικό εξαργυρώνοντας τις γνώσεις και την επαγγελματική του κατάρτιση. Ίσως και να είχε έρθει η ώρα να βγει από τη μιζέρια και τα δανεικά του πεθερού, η ώρα να πλουτίσει. Έτσι, όταν έμαθε ότι αναζητούσαν εργολάβο κινήθηκε γρήγορα. Ήρθε στην Ελλάδα, κατάφερε να πιάσει δουλειά στην εταιρεία για να μάθει εκ των έσω την πραγματικότητα για τα μεταλλεία της Σερίφου, βρήκε δικηγόρους που έπιασαν πολιτικούς, έβαλαν λυτούς και δεμένους, κι εκείνος, με τη σωστή πληροφόρηση πια, έκανε μετρήσεις, σχέδια επί χάρτου, ενώ παράλληλα διαπραγματευόταν τους όρους ενός δανείου.

Δεόντως προετοιμασμένος –παρότι επίτηδες έδειχνε ότι αγνοούσε πολλά πράγματα–, είχε αυτοπροταθεί στους ανθρώπους της «Εταιρείας Μεταλλείων Σερίφου και Σπηλιόλεξα Λαύριον Α.Ε.», αφού είχε καταλήξει πως η εκμετάλλευση των συγκεκριμένων μεταλλείων δεν θα ήταν εύκολη. Και το μεγαλύτερο πρόβλημα θα ήταν το εργατικό δυναμικό. Ο τόπος βλέπεις ήταν μικρός και ολιγάνθρωπος, κι ας τον διαβεβαίωναν ότι θα έβρισκε εργατικά χέρια από τα γύρω νησιά. Η φτώχεια μάστιζε όλη τη χώρα, ειδικά τη νησιωτική Ελλάδα που είχε λίγη διαθέσιμη για καλλιέργειες γη.

Η περίπτωση Σέριφος είχε όμως πολλά πλεονεκτήματα. Ήταν η μοναδική ευκαιρία που θα είχε πανευρωπαϊκά γιατί ταίριαζε στις δικές του οικονομικές δυνατότητες. Οπουδήποτε αλλού θα χρειαζόταν πολλαπλάσια χρήματα. Δεν θα απαιτούνταν επενδύσεις και υποδομές, θα έκανε μόνο εξόρυξη, το μετάλλευμα αυτούσιο θα φορτωνόταν σε πλοία και θα μεταφερόταν στις αγορές της δυτικής Ευρώπης, το

ετήσιο μίσθωμα ήταν μικρό και θα καταβαλλόταν σε δόσεις. Άλλωστε πρόσφατα η εταιρεία είχε συνάψει μεγάλο δάνειο που της απαγόρευε για τρία χρόνια να έχει δραστηριότητα στη Σέριφο και δίνοντάς του την εκμετάλλευση θα εισέπρατταν έστω το μίσθωμα. Στα τρία αυτά χρόνια εκείνος, ενώ θα πλήρωνε ψίχουλα, θα μπορούσε να κάνει επισκέψεις τις στοές που βρίσκονταν σε οικτρή κατάσταση, θα απασχολούσε ανειδίκευτους και άρα κακοπληρωμένους εργάτες, και προσωρινά δεν θα χρειαζόταν να επενδύσει σε κατασκευή δικτύου με σιδηροτροχιές, μηχανοστάσια, ράμπες και σκάλες φόρτωσης. Τέλος, επειδή όλοι οι προηγούμενοι εργολάβοι δεν είχαν καταφέρει τίποτα και πίστευαν πως ούτε κι εκείνος θα τα κατάφερνε –το ένιωθε– ήταν σίγουρος πως δεν θα τον επιτηρούσαν στενά. Έτσι θα λειτουργούσε με χαμηλά μέσα προστασίας και δεν θα τηρούσε ό,τι οριζόταν για τις συνθήκες εργασίας και αμοιβής των εργατών. Η Σέριφος ήταν μακριά και εγκαταλειμμένη από το κράτος. Για αυτό ήταν σίγουρος πως θα μπορούσε να κρύβει μέρος των εσόδων όταν θα προέκυπταν.

Ο επίδοξος επιχειρηματίας είχε όπως βλέπουμε πλήρη επίγνωση των αρνητικών και των θετικών σημείων του διαβήματος. Το μεταφορικό κόστος θα ήταν πολύ υψηλό κι αυτό ήταν το ισχυρό του επιχείρημα όσο διαπραγματευόταν μαζί τους. Αλλά το ημερομίσθιο θα ήταν τρεις, μπορεί και τέσσερις φορές χαμηλότερο από οπουδήποτε αλλού.

Άσε που οι εργάτες στα μεταλλεία της Σεριφου δεν ήταν οργανωμένοι σε Σωματείο, επομένως δεν υπήρχε κανείς εκεί για να προστατεύσει τα συμφέροντά τους. Δύσκολα θα

ζητούσαν αύξηση στο μεροκάματο, δεν ήξεραν από αυτά. Απλοί μικροκαλλιεργητές και κτηνοτρόφοι, λίγες βαρκούλες, λίγα λαχανικά, μερικά αιγοπρόβατα, όλα με τεράστια προσπάθεια, να ποιες ήταν οι γνώσεις τους.

Από αυτή την άποψη ήταν κάπως καθησυχασμένος, είχε δει απεργίες να πηγαίνουν δυο και τρία χρόνια πίσω τα κέρδη της επιχείρησης και εκτιμούσε ιδιαίτερα το γεγονός πως δεν ήταν συνδικαλισμένοι. Και αυτό ήταν και το επιχείρημά του απέναντι στον χερ Έρβιν, τον πεθερό του, έναν μεγάλο ποτοποιοί που ήξερε από τέτοια και είχε υποσχεθεί να μπει εγγυητής στο δάνειο που θα έπαιρνε.

Στους συνομιλητές του δεν είχε δείξει πως εκτιμούσε κάποιο από αυτά τα «πλεονεκτήματα». Έκαναν κι εκείνοι πως τον πίστευαν όταν δήλωσε ότι δεν ήθελε να αδικήσει κανέναν και πως είχε σκοπό να ζήσει την υπόλοιπη ζωή του στο νησί, πως θα έφερνε και την οικογένειά του στη Σέριφο· εχθρούς δεν ήθελε να κάνει, μόνο φίλους και συνεργάτες.

Τι μεγάλο ψέμα!

Έχοντας λοιπόν επιτύχει το χαμηλότερο μίσθωμα που θα μπορούσαν ποτέ να φανταστούν ότι θα έδιναν οι κεφαλές της «Σέριφος-Σπηλιαλέζα», και με ειλημμένη την απόφαση πως στους νησιώτες θα έδινε ψίχουλα, ανακεφαλαίωνα μέσα στο μυαλό του – ήταν τυπικός σαν τον διάολο. Η φάση προσπέλασης θα παρακάμπτονταν γιατί ήταν ήδη ανοιγμένοι οι δρόμοι, οι στοές, τα κεκλιμένα* και τα φρεά-

* Οι ράμπες.

τια,* κόστος υψηλό που το γλίτωνε και, όταν θα ήταν έτοιμος, εύκολα θα μπορούσε να στείλει ανθρώπους μέσα στις στοές για να αρχίσουν να σκάβουν.

Ο μικρός πληθυσμός του νησιού και το ότι όλοι είχαν τις αγροτικές και κτηνοτροφικές τους ασχολίες σίγουρα θα δημιουργούσε πρόβλημα αργότερα, όχι όμως τώρα. Όσοι θα απασχολούσε στην αρχή θα ήταν ανειδίκευτοι. Άρα θα τους πλήρωνε το ελάχιστο. Αργότερα θα 'πρεπε να αναζητήσει και από αλλού εργάτες, τον διαβεβαίωναν όμως πως θα ήταν εύκολο.

Στο μεταξύ οι παλιοί θα είχαν μάθει, αλλά δεν θα μπορούσαν να αυξήσουν και πολύ τις απαιτήσεις τους, από το ένα δεν μπορείς εύκολα να φτάσεις στο δέκα. Δυο και πολύ θα τους ήταν. Θα τα κατάφερνε. Αρκεί να μη βρισκόταν κάποιος άλλος, πιο πρόθυμος από τον ίδιο –ή πιο απελπισμένος– και του έπαιρνε τα μεταλλεία μέσα από τα χέρια.

Αποφασισμένος όμως να τα παίξει όλα για όλα, σαν τελευταίο διαπραγματευτικό χαρτί, προσποιήθηκε για λίγο ακόμη τον διστακτικό. Να το σκεφτεί... Και εκ του περισπού άκουσε να του λένε πως θα τον βοηθούσαν στα πάντα, για αυτό να μην είχε καμιά ανησυχία, γνώριζε δα τι άνθρωποι ήταν!

Είχε χαμογελάσει ευγενικά. Μα γι' αυτό ακριβώς είχε λίγους ακόμη ενδιασμούς. Γιατί γνώριζε...

Προσποιήθηκε τον ευγνώμονα.

* Πηγάδια.

Μιάμιση ώρα αργότερα η συζήτηση είχε ολοκληρωθεί. Και οι δυο πλευρές είχαν κάνει συμβιβασμούς. Τώρα, με το μελάνι της υπογραφής νωπό ακόμη πάνω στο χαρτί, το πολυμήχανο μυαλό του επεξεργαζόταν μια ιδέα. Για να ισοφαρίσει την ήττα του –έτσι τη θεωρούσε αφού δεν είχαν συμφωνήσει στο ποσοστό που υπολόγιζε– θα έπρεπε να τους κλέβει παραπάνω απ’ όσο είχε αρχικά υπολογίσει, για να φτάσει στο ζητούμενο κέρδος.

Τον τρόπο ακόμη δεν τον είχε βρει, σίγουρα πάντως θα έπρεπε να συστήσει μια ολιγομελή ομάδα εμπιστων με τους οποίους θα είχε στενή συνεργασία. Η εταιρεία, ως όφειλε για το συμφέρον της, θα όριζε διευθυντή και θα έστελνε κάποιους ανθρώπους-κλειδιά για να βοηθήσουν τον νέο συνεργάτη τους, δηλαδή για να τον ελέγχουν. Τους συγκεκριμένους, τους απεσταλμένους της εταιρείας δηλαδή, θα ήταν δύσκολο να τους προσεταιριστεί, τα συμφέροντά τους βρισκόνταν στη μητρική εταιρεία, δεν θα την πρόδιδαν εύκολα. Όχι γιατί ήταν υπεράνω αλλά γιατί εκείνος δεν μπορούσε να τους προσφέρει πολλά και να τους δελεάσει. Όχι από την αρχή.

Ανθρώπους εμπιστοσύνης για να τους ρίξει από την πρώτη στιγμή στη δουλειά δεν είχε. Θα έπρεπε να δημιουργήσει μια αυλή με κάποιους που θα επέλεγε και θα ορκίζονταν στο όνομά του. Όταν θα ήταν σίγουρος για εκείνους θα κατηγορούσε τον διευθυντή της εταιρείας για κλοπή –το ‘χε ξανακάνει κι έπιανε πάντα– και θα τον έδιωχνε. Έτσι, σιγά σιγά θα τοποθετούσε τους δικούς του ανθρώπους σε όλες τις καίριες θέσεις. Θα έπρεπε να είναι προσεκτικός,

να εξετάζει τους πάντες δυο και τρεις φορές και να φυλάει τα νώτα του, ανά πάσα στιγμή κάποιος ή περισσότεροι θα μπορούσαν να τον προδώσουν. Ή να τον εκβιάσουν. Γι' αυτό θα λάμβανε τα μέτρα του από την αρχή.

Βάρος στο στομάχι όλα αυτά, πέτρα βαριά σαν αυτές που θα ξεχέρωνε στο νησί. Ξεφύσηξε και ξεκούμπωσε το πρώτο κουμπί από το γιλέκο που του πιάζε το στήθος.

Δήλωσε ότι συμφωνούσε.

Οι άνθρωποι της εταιρείας προσπάθησαν και κατάφεραν να κρύψουν τη χαρά τους. Ουφ! Είχαν ξεφορτωθεί τα μεταλλεία της Σερίφου! Η εκμετάλλευσή τους ήταν ασύμφορη, κακά τα ψέματα, ειδικά από τότε που είχε αποτύχει το εγχείρημα να παράξουν σίδηρο χρησιμοποιώντας τον λιγνίτη της Εύβοιας και το σιδηρομετάλλευμα* της Σερίφου.

Γι' αυτό και δεν πίστευαν ότι κι αυτός θα έμενε περισσότερο από δύο, άντε τρία χρόνια. Το πιθανότερο ήταν να αποτύχει όπως και οι προηγούμενοι· ο Μπαλάνος και ο Φιλαδελφίας που είχαν πάρει την άδεια να εξορύξουν χαλκό, ο Δουρούτης αργουρούχο μόλυβδο και ο Δεκαβάλας που είχε φύγει αφήνοντας τον κόσμο απλήρωτο κι ακόμη είχαν τρεχάματα.

Όπως και να 'χε όμως, από αυτή τη νέα συμφωνία η εταιρεία δεν θα έβγαине χαμένη, από το τίποτα, από το να

* Σιδηρομετάλλευμα ονομάζεται κάθε πέτρωμα ή ορυκτό από το οποίο είναι οικονομικά αποδοτική η εξαγωγή σιδήρου ως μετάλλου. Αποτελεί την πρώτη ύλη για την παραγωγή χάλυβα (ατσάλι).

ρημάζουν οι στοές και να σκουριάζουν τα εργαλεία ακόμα κι αυτό το λίγο που θα κέρδιζαν ήταν κάτι.

Έπεσαν οι υπογραφές με τρεμάμενα χέρια και πένες βουτηγμένες σε μαύρο μελάνι, παραλίγο να μουτζουρωθεί το χαρτί από το ιδρωμένο, αν και παγωμένο χέρι, του νέου εταίρου. Έπιασαν δουλειά τα στυπόχαρτα, κουνήθηκε το συμβόλαιο πέρα δώθε στον αέρα για να εξαφανιστεί και η παραμικρή υγρασία. Στο τέλος τα κατάφεραν.

Χαιρετάει χτυπώντας τα τακούνια του στο πάτωμα σαν στρατιωτικός. Βγαίνει στον καθαρό αέρα και η συνταρακτική εικόνα του αττικού τοπίου που χρυσίζει στο ηλιοβασίλεμα δεν καταφέρνει να τον ηρεμήσει. Τώρα αρχίζουν τα δύσκολα.

«Σύντομα αναχωρώ για τη Σέριφο. Όλα βαίνουν καλώς.
Υπογραφή: Εμίλ Γκρόμαν»

τηλεγραφεί στη σύζυγό του. Τα λόγια τους ακόμα και από κοντά είναι «τηλεγραφικά». Απομακρύνεται με μεγάλα βήματα. Βιάζεται να κυριεύσει **νησί και ανθρώπους...**

*...**Άνθρωποι και νησί** είχαν κυριευτεί από τον Πολυδέκτη.*

Αλλά ας πάρουμε τα πράγματα από την αρχή. Η Σέριφος ήταν τόπος που λμοιαζε με παράδεισο.

Πηγές έβγαζαν κρυστάλλινα νερά, στάρι χρυσό και κριθάρι χοντροκέφαλο φύτεωναν στους μικροσκοπικούς κάμπους, αρνιά παχιά και κατσίκια γοργοπόδαρα βοσκούσαν στις πλαγιές των λόφων, έδιναν γάλα άφθονο και μαλλί πρώτης ποιότητας. Αμπέλια σγουρόφυλλα έβγαζαν κρασί σκέτο νέκταρ και τα ψάρια πηδούσαν στις ακτές, παρακαλούσαν σχεδόν να τα πιάνουν. Ο κόσμος ήταν χαρούμενος και φιλόξενος, δούλευαν πολύ μα και χαίρονταν άλλο τόσο, αγαπιούνταν στις ακρογιαλιές και γεννούσαν πολλά παιδιά. Έμπαιναν οι άντρες στα καράβια τα φορτωμένα με τους θησαυρούς της γης, έβαναν πάνω και τα περίφημα υφάσματα που ύφαιναν με περισσή δεξιότητα οι όμορφες κυράδες, έβαναν και τα λεπτεπίλεπτα πανέρια τους, πρόσθεταν και τα πήλινα που 'φτιαχναν μάστορες γοργοδάχτυλοι και τα ταξίδευαν μακριά, τα μοσχοπουλούσαν κι έφερναν πλούτη στο νησί.

Μέχρι που κάποτε στη Σέριφο βασίλεψε ο Πολυδέκτης και κυβέρνησε με αλύγιστη απανθρωπιά. Ο Πολυδέκτης που δεν χόρταινε να μαζεύει πλούτη και γυναίκες, ούτε λυπόταν να κόβει κεφάλια, ειδικά όσων έλεγαν λόγια εναντίον του.

Τούτος ο τύραννος είχε ανοίξει και κάτι τρύπες στη γη μέσα. Έτσι τον είχε συμβουλέψει μια μάντισσα που φιλοξενούσε στο παλάτι του, ήξερε πως κανείς δεν τον αγαπούσε και ήθελε να γνωρίζει τα μελλούμενα μπας και προλάβαινε κανένα κακό. «Χρυσάφι, αφέντη!» είχε πει η ξεδοντιάρα μάγισσα. «Βάνε τους να σκάψουν, να γιομίσεις χρυσάφι!»

Είχε βάλει λοιπόν τους χαρούμενους νησιώτες που δεν χόρταιναν ήλιο, καθαρό αέρα και απέραντη θάλασσα, τους είχε

*βάλει με την απειλή σπαθιών και δοράτων να κωθούν στη γης
μέσα και να τη σκάψουν, να βρούνε το χρυσάφι.*

*Να το πάρει όλο εκείνος, τίποτα να μην αφήσει για κανένα
άλλον.*

Σέριφος, τέλη 19ου αιώνα. Ο Περσέας Κονόμος σκοτώνεται δουλεύοντας σε μια γαλαρία και ο φιλόδοξος Δρακούλης, δεξί χέρι του Εμίλ Γκρόμαν, αφεντικού των μεταλλείων αλλά και του νησιού, με απειλές, τιμωρίες και βία, απομακρύνει από πάνω τους όλες τις κατηγορίες για ελλιπή μέτρα ασφαλείας.

Η χήρα του Κονόμου, φοβούμενη μήπως ο γιος της κάποτε ζητήσει εκδίκηση, δεν θα του αποκαλύψει ποιον θεωρεί υπεύθυνο και έτσι δεν θα μπορέσει να τον αποτρέψει, μεγαλώνοντας, να πιάσει δουλειά στα μεταλλεία.

Εκεί, εμπνευσμένος από τον φλογερό επαναστάτη Κώνσταντη Σπέρα, θα προσπαθήσει να αφυπνίσει τους συμπατριώτες και συναδέλφους του να απαιτήσουν επιτέλους τα δικαιώματά τους.

Και την ίδια εποχή θα γνωριστεί με το μοναδικό κορίτσι του νησιού που ούτε τα μάτια του δεν θα έπρεπε να σηκώσει πάνω της.

Ένας δυνατός έρωτας, ενάντια σε όλες τις συμβάσεις της κοινωνίας, του τόπου και της εποχής, θα προκύψει στο σιδερένιο νησί.

Η ιστορική «ματωμένη απεργία της Σεριφου» μπαίνοντας κάτω από το συγγραφικό μικροσκόπιο της Μαίρης Κόντζογλου γέννησε ένα συγκλονιστικό μυθιστόρημα για έναν μεγάλο αγώνα, έναν έρωτα και τον τόπο που έθρεψε θεούς και ήρωες.

ISBN: 978-618-03-3579-8

9 786180 335798

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83579

metaixmio.gr

